

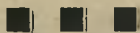

לי זה לא יקרה

הישועה בימין, חוזרים אל המרכז. יתכן שגושים שלמים מתוך הליכוד יתורו אל אמצע הבמה, כשותפים למערך. מאידך, יש בתהליך זה סכנה נוראה. כוחות חברתיים גדולים משתחררים משליטונה של קבוצת הרוויזיוניסטים יוצאי-פולין, והם עלולים לספק את כוונתה לפאשיזם ישראלי מסוג חדש. מה דרוש כדי שכל הכוחות האלה יתלכדו בתנועה פאשיסטית גדולה ומסוכנת, העלולה להרוס את ישראל השפויה, הדמוקרטית, ואולי את ישראל בהיכלל? לי נדמה, כי דרושים לתהליך זה שלושה: בסים דמוגרפי, משבר לאומי ומנהיג.

מבחינה דמוגרפית, כל תנועה פאשיסטית מורכבת מצמרת של אינטלקטואלים אלימים, הנוגדים באינטלקט, וממנה גדול של בני שכבות-מצוקה. אנטי-השורה ה-פאשיסטית הם תמי, ברובם הגדול, המונים אשר ירדו מנכסיהם החומריים והרוחניים, אנשים מקופחים ומתוסכי לים, שבליבם הצטבר זעם אדיר נגד המצב הקיים. הגיונות של בני-המצוקה אינה תופעה ישראלית דווקא. היא קיימת בארצות רבות, מאלאבאמה ועד הודו. אנטי-המצוקה המקופחים מתחילים לבוץ לעצמם, כשם ששליטתם בוים להם. כדי לשמור על כבודם העצמי הם זקוקים למישהו שיהיה נחות יותר, שאפשר לבוץ לו, תוך שהם עצמם מזדהים עם ישות עליונה. המיעוט הר-לאומי, הגזע הנחות, העם השני הבווי הם יעדים טיבעיים לשינאה. לולא היו קיימים, היו צריכים להמציא אותם. חומרי-נפץ זה קיים בישראל בשפע, והוא מהווה פצצת-זמן אדירה.

שילטון-המערך, ועוד יותר שילטון-הליכוד, הגדילו את הפער החברתי, המצוקה והזעם. עד כה רוסנו כל אלה עליידי תנועת-בגין. שום אלטרנטיבה סוציאלית, שוחרת קידמה ושלום, לא הצליחה לארגן שכבות אלה. אם אייפעת תתחבר מאסה זו עם תנועה פאשיסטית אמיתית — אזוהים ירחם על הי מדינה.

ה מחלה הפאשיסטית תוקפת את הגוף הלאומי בעיות משבר מעשי ורוחני.

ב-1922 שיתקו המהומות החברתיות את איטליה. היטלר עלה לשלטון על גבם של מיליוני מחוסרי-עבודה מיו-אשים ורעבים. כדי להצליח, זקוק הפאשיזם להרגשה כללית של חורבן, של אי-תיפקוד השילטון והחברה, של שטיט-רגל של הסדר הדמוקרטי, של השפלת הכבוד הלאומי, של כניעה כלפי חוץ והתמוטטות מבסנים. הרגשה זו מתחילה להתפשט אצלנו.

לפני שישה שבועות כתב עורך ידיעות אחרונות, ד"ר הרצל רוזנבלום, המקורב לתנועת-התחייה: "עלינו להת-כונן, איפוא, לקראת הלילה היורד עלינו... אם אי-אפשר להטיל מישמעת המורה עלינו תחת שילטון דמוקרטי — אזי יהיה עלינו לבחור בצורת-מימשל פחות-דמוקרטי, ובליבד שיהיה חזק ותקיף במידה שיאפשר לנו להחזיק מעמד עד הנץ הבוקר. כי הכל טוב מהתמוטטות הבית השלישי שלנו, והוא יתמוטט בנסיונות שנוצרו... קיומנו צריך להיות חשוב לנו אפילו מחורו הפרטית של כל אחד מאיתנו..." השבוע חזר על דיעה זאת, בראיון טל-וויזיה, איש התגולות אלון מורה.

אלה הן זמירות ידועות, רבים מידידי החוזרים משרות ביחידות-מילואים, מספרים כי דיעות כאלה נשמעות שם בפה מלא. אפילו עיתונה של מפ"ם פירסם מיכתב-למערכת של חבר קיבוץ השומר-הצעיר, המעלה את הרעיון של דיקטטורה גישאיתית לזמן מסויים — הנשיא ימנה ממשלה של מומחים, וזו תשלוט מבלי להזדקק לכנסת. שילטון כזה בדיוק קם בגרמניה, בשיא הי משבר הכלכלי, ערב עלייתו של היטלר לשלטון. הרגשת-המשבר קיימת, הולכת ומתפשטת, והיא נושאת בחובה את הקריאה לאיש החזק, לדיקטטור הנערץ שיש ליט סוף-סוף סדר, שיהלום ביד ברזל באוייב הפנמי, שיחזיר לאומה את כבודה, שימלא את צו האלהים. האם יש איש כזה? האם יש מועמד לתפקיד הרוצח הישראלי?

ה וא ישנו, והוא מתכונן בגלוי לתפקיד זה. שמו אריק שרון.

בשנים האחרונות התנווד שרון בין המתנות, פלירטט עם הימין והשמאל להשמיע דבר והיפוכו. אך לאחרונה התייצב. הוא החליט לאן פניו מועדות. קולו נושא את הבשורה המוכרת: בוגדים, גייס חמישי, מתגמדים, הנצלה המדינה, שואה מתקרבת, חלוצים אמיי-תיים, עוד מעט ידבר על חוק וסדר, מישמעת, צו אלוהי.

אריק מנך ישראלי. הבודדור האנושי. הפופר מן הדורם המתפרץ. האיש על הסוף הזבן. האם זה יכול לקרות? כן, זה יכול לקרות. האם זה מוכרח לקרות? לא, אין זה מוכרח לקרות. זה תלוי בך ובי.

אל הגוש הצטרפה, לאחרונה, מיפלגה רישי מית חדשה, תנועת-התחייה. בניגוד לתנועת-החרות, שהיא לאומנית קיצונית אך דמוקרטית בעיקרה, תנועת-התחייה היא תנועה פאשיסטית. לגופים אלה יש פרספריה גדולה. אנשים בעלי דיעות מסוג זה קיימים ברוב המיפלגות, וביכולתן מיפלגת-העבודה, ובכל אמצעי-התיקשות. האם הם יכולים להרכיב את הגוף כולו?

כ ל אדם נישא בנופו הידיקים לרוב, נושאי מחלות שונות. בימים כתיקונם, כל עוד הגוף מתפקד כראוי, אין בהם סכנה. אך בעיות משבר, כאשר הנוגדים בגוף נחלשים, כאשר הוא לוקה במשבר נפשי או גופני, עלולים הידיקים אלה להשתלט לפתע על הגוף, לפשוט באבריו. האיש חולה, ועלול למות.

כך גוף לאומי נושא בקירבו, בכך עת, את הידיקי הפאשיזם.

הרוצח הישראלי?

בכל עם יש אנשים ממורמרים, אכולי נחיתות, המוצאים גאולה למכאוביהם הנפשיים במיסטיקה פאשיסטית כלשהי. גם בקרב עמנו היו תמיד כמה מטיפים למלכות ישראל השלישית, ל-שילטון של בחירי העם, לדיקטטורה כל-שהי, לכיבוש ולנישול. אך היו אלה דמויות קומיות, בשולי החברה והתרבות, והם עוררו גיחוך.

השינוי בא במילחמת שש-הימים. ההשתלטות על שטחים נרחבים, השליטה על עם אחר, המציאות המכוערת של שילטון-הכיבוש, יצרו מציאות נפשית חדשה. הדמויות הקומיות אתמול הפכו בריליה אנשים מכובדים. אך עדיין היה זה גידול קטן בגוף הלאומי. בחודשים האחרונים חל שינוי. גם עכשיו הגידול הוא עדיין קטן, אך הוא גדול מכפי שהיה. זעתה ברור כי הוא ממאיר.

מ ה גרם לכך? המציאות החדשה בעיקבות הסכמי קמפ-דייוויד. המצב הבינלאומי, המשבר את קץ החלום של האימפריה הישר-אלית, ההתמוטטות של שילטון הליכוד.

ובעיקר: ההתפרקות של תנועת-החרות. תנועת-החרות היתה תמיד חלק מן המישטר הקיים. מבחינה היסטורית, היא היתה מעין ססתום-ביטחון של המימסד, כדי לתת פורקן לרגשות של התיסכול והקיפוח בשכבות-המצוקה. ההמונים שצעקו "בגין לשילטון!" לא חיפשו כתובת קיצונית יותר, מחוץ למישטר. עתה מתפרקת תנועת-החרות. המיתוס של מנחם בגין נשבר.

שילטון הליכוד הולך מדחי לדחי, חסר מנהיגות, זקיפות-קומה מוסרית ופיתרונות — כל אותם הדברים שבהם הוא דווקא התפאר. מחד גיסא, זה טוב, המוני אורחים, שחיפשו את

ה רופאים ממריצים באוזני לקוחותיהם לעבור לי עיתים קצובות צ'ק-אפ כללי, בדיקה כוללת של כל חלקי הגוף. שמא התנוון אחד האברים, שמא התגנבה לגוף מחלה שטרם נתגלתה, שמא פושט בה הסרטן. הגוף הלאומי דומה לגוף האנושי. יש לערוך בו צ'ק-אפ תקופתי, כדי לבדוק אם לא אחזה בו מחלה. ובראש וראשונה המחלה הנוראה מכל — הסרטן ששמו פאשיזם.

אני נמנה עם הסבורים כי יש להיזהר מאד בשימוש במילה זו, ולא רק מפני שהיא מעוררת זיכרונות כה גוראים בלבנו, היהודים. אסור לנו להימצא במצבו של נערי-הרועים החומרניים, שקרא מרי פעם, "זאב! זאב!" — וכאשר בא הזאב, איש לא שעה עוד לצעקותיו. לא פעם האשימו אצלנו, בלהט הוויכוח, את פלוגי ואת אלמוני בפאשיזם. דויד בן-גוריון אמר על מנחם בגין שהוא "תלמידו של היטלר". לפני כן הוטחה האשמה זו בפניו של זאב ז'בוטינסקי.

כל אלה היו האשמות כוזבות. ז'בוטינסקי היה לאומן קיצוני בנוסח המאה ה-19, ותורתו יקנה מן הליברלים של ז'וזפה מאציני והרפובליקאיות של ז'וזפה גאריבלדי. גם אצל בגין, שקיבל את תורת ז'בוטינסקי, משולבת הקנאות הלאומנית עם ליברליזם דמוקרטי. יכול אדם לקבל או לדחות מניגה זה, אך היא רחוקה מפאשיזם. כיום נשמעים בארץ צלילים חדשים, צורמים יותר. האם קולטת אוזנינו את קול פעמי הפאי-שיום?

ק שה להגיע לידי הגדרה אוביקטיבית מוסכמת וקבועה של התופעה, ששמה פאשיזם. מיספר ההגדרות כמיספר הפרשנים ובעלי-הספרים על נושא זה, המגיע לאלפים (ואף אני תרמתי את תרומתי הקטנה לכך *).

באופן אמפירי, הייתי אומר שדרושות כל התכונות הבאות, כדי שניתן יהיה להגדיר תנועה כפאשיסטית: הפגורה ליישות מיסטיית, בעלת ציווי מוחלט, אשר האדם הייב לשרת אותה — הלאום, הגזע, המדינה, המעמד האליל המתחזה כאלהים, אין המדינה קיימת למען האדם, אלא האדם קיים למען המדינה. אין האדם ערך עליון, אלא רק מכשיר בידי הישות העליונה.

המענה כי הישות העליונה מעניקה לי נאמניה מעמד עליון, המרשה לה — ואף מצווה עליה — לבטל את זכויות הזולת. הלאומן הר פאשיסטי שולל את זכויות כל הלאומים האחרים. שבניהם אינם אלא "תת-אדם" הגיוען הפאשיסטי שולל את זכויות כל הגזעים האחרים, ה"נחותים". המדינה הפאשיסטית דורשת את כל שאר המדינות. האליל הפאשיסטי קורא לרצח-עמים, ולפחות לנישול, לגירוש ולשיעבוד הזולת.

רדיפת המיעוט, העימום מחוץ למעגל הי הקדוש של היישות המיסטית — יהודים, צוענים, קולאקים, כופרים. את אלה יש לא רק לנדות, אלא גם לקפת, לנשל, לגרש, לרצוח.

השינאה לדמוקרטיה, השילטון של נבחריי הציבור, והאמונה בזכות העליונה של בחירי היישות המיסטית לכפות את רצונם על הכלל. חוקי הלאום, הגזע, המעמד, האליל, עומדים מעל לחוקיו של הפרלמנט הבווי, ורק לקומץ הנבחר של המאמינים מותר לפרש את הצו העליון.

דיכוי המתנגדים הפוליטיים. לפאשיסטים אין "ריבים", שצריכים להתוכח עימם, אלא רק "אויבים", "בוגדים", אנשי הגייס החמישי, שמקומם במחנה-הריכוז. הערצת הכוח, האלימות, לרוב בדמותו של הצבא. הצבא חדל מלהיות מכשיר רציונלי להגנה על החברה. הוא הופך ללייקיבול מקודש של היישות הי מיסטיית. כל המתח עליו ביקורת הריהו "נועץ סכין בגבו".

ה אם יש אצלנו גופים שכל התכונות האלה כלולות בהם ובמורתם?

גושי-אמונים מתאים בדיוק להגדרות אלה. הוא סוגר ליישות מיסטיית כפולה — אלוהים והאומה, שהם אחד. אין זה אלוהים דתי, אוניברסלי, כותרת הר יהדות ההומאנית. זהו אליל לאומי, סגני, ההולך לפני צבאו, המצווה על אנשיו לכא ולגשל ו"לרשת". זהו המולך הקדמון, בתחפושת יהודית.

הגוש מפר כל חוק שאינו נראה לו. ומאמין כי החוקיות האמיתית טמונה בו. הוא בו לדמוקרטיה, לכנסת, לממשלה ולבית-המישפט. בעיניו אין הבדל בין האוייב (בשכם) ובין המיעוט הפנמי (גליל). כל ישראלי המתנגד לדרכו הוא עוכרי-ישראל, גייס חמישי, סוכן אשף. הוא מגן על פושעי-המילחמה, ומי שמוקיע אותם הוא בוגד — מפני שהוא פוגע בכבודו של צה"ל.